

Introducción á Historia da Arte:

A función da arte:

1. Que é a arte?

Síntese

- Resposta nada fácil e múltiple:
- Un instrumento primario de comunicación (expresión), que conta cos seus propios signos e códigos (linguaxe artística).
- Ao mesmo tempo, a obra de arte provoca en nós, os espectadores, despois de contemplala e reflexionar acerca dela, distintas sensacións e emocións.
- Non se trata de dicir que unha obra “é bonita, ou fea, góstanos ou non”. Debemos aprender a “ver”, máis que a “mirar a obra”, relacionándoa co contexto no que naceu, e buscando mensaxes, elementos, contidos, para poder entendela e disfrutala mellor.

1. Que é a arte?

Síntese

- Sempre hai un elemento común nos artiestas: a vontade de transcender, de ser recordados na posteridade.
- Ao mesmo tempo, todo artista, sexa da época que sexa, busca comunicarse.
- Toda forma de expresión artística (a pintura, a música, o cine, a escultura...), utiliza unha linguaxe ou código que nos di moito da personalidade do autor, do que buscaba no seu caso quen encargou a obra, dos valores ou ideas da época na que se creou dita obra....

1.- Que é a arte?

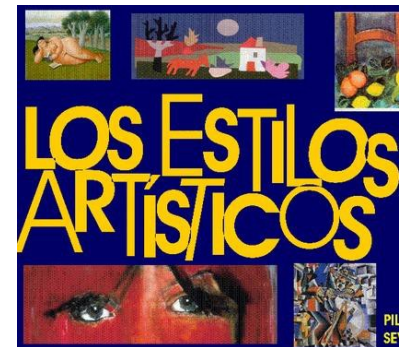
Síntese

- Por todo iso, pódese afirmar que a arte, máis aló das convencións que cada sociedade establece de acordo coa súas condicións económicas, políticas, relixiosas e culturais, é - xunto á música e a danza- o produto do espírito, da intelixencia e da destreza humana postos ao servizo da colectividade.
- A obra artística é unha manifestación do espírito e da creatividade do ser humano, que se plasma a través da técnica.
- Dependendo do **procedemento** co que se realice, da **forma** en que se execute e da **finalidade** (intencionalidade) para a que sexa creada, produce distintos efectos segundo quen a contemple.

- Se observamos obras de arte correspondentes a diversos períodos, advértense rasgos comúns entre elas e tamén importantes diferenzas.
- Xorde así o concepto de **estilo**, grazas ao cal agrúpanse e clasifícanse as creacións artísticas.
- Non se pode analizar unha obra de arte sen coñecer a cultura ou o contexto ao que pertence (ideoloxía, modas, sociedade, crenzas, estética, feitos históricos...)
- Por exemplo, na Idade Media, o peso da relixión era moi importante: o esencial era a mensaxe cristiá, non que a obra se parecese á realidade, de modo que descoñecemos o nome da maior parte dos artistas medievais.

- Gran parte dos contidos da Historia da Arte que vas estudar ao longo do curso fai referencia aos chamados estilos.
- Cada época histórica ofrece unha serie de características comúns, que explican os gustos artísticos, así como os elementos máis representativos na súa arquitectura, a súa escultura e a súa pintura.
- Os **estilos** son unha forma de clasificar e estudar as obras de arte, en base a eses trazos comúns, e que se suceden de forma cronolóxica (Arte grega, Arte romana, Románico, Gótico, Renacemento, Barroco... ata a explosión dos “ismos” dos séculos XIX e XX (Romanticismo, Realismo, Impresionismo, Expresionismo, Surrealismo...)
- Pero é unha clasificación “rígida e imperfecta”, xa que hai estilos que conviven, ou non desaparecen de forma inmediata. En todo caso, sérvenos para clasificar e comentar obras que se deron nun tempo e nun espazo concretos.

- As circunstancias históricas e sociais son moi importantes: o artista non vive illado dos demais.
- Na actualidade as obras de arte cómpranse en galerías, exposicións, poxas, etc., moitas veces de forma anónima a través de internet. Actualmente, cómprase arte a efectos de investimento ou de especulación económica, ou ben por aumentar o prestixio do comprador.
- Até hai pouco tempo, o artista traballaba por encargo dun cliente, o cal moitas veces impoñía os seus gustos ou exixencias, ao ser el quen pagaba a obra.
- Isto é algo que se ve, especialmente, na arquitectura, xa que moitos edificios e construcións son o resultado dos intereses das clases dominantes en cada época.

Artistas, mecenas e clientes

En todo o concerniente á obra de arte hai un alto grado de complexidade, xa que o feito artístico é un acto social en si mesmo e, consecuentemente, obedece a diversas directrices.

O artista

- O artista é un individuo que se gaña a vida grazas ao seu traballo, polo que necesita dunha especialización previa e dunha clientela que lle faga os seus encargos.
- Desde a Antigüidade agrupáronse por profesións. Aínda que sempre houbo quen, dotados dunha excepcional mestría, gozaron dun recoñecemento e dun estatus privilexiado.
- Fóronse desligando lenta pero progresivamente do xugo que os consideraba artesáns. Non foi até ben entrado o século XVIII cando foron considerados artistas.

Artistas, mecenas e clientes

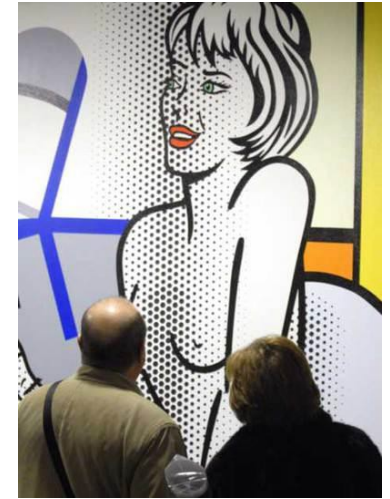
O mecenas

- O **mecenado** artístico é un apartado da creación plástica que foi reivindicado polos historiadores da arte desde hai tempo.
- Sen a **protección** dispensada por determinadas institucións e personalidades de elevada cultura e sensibilidade, difícilmente poderíamos gozar na actualidade das obras de artistas relevantes, nin dos museos ni coleccións que se convertiron en receptores privilexiados das súas obras mestras.
- Coleccionar arte foi desde sempre símbolo de prestixio, de poder e de riqueza.
- Lorenzo de Médici foi un dos mecenas máis importantes do Renacemento.

Artistas, mecenas e clientes

O cliente

- Por si propio, o mecenado non significa nada se non temos en conta o papel -máis modesto pero imprescindible- que tivo e ten a **clientela privada**.
- A clientela privada é a que -sen grandes alardes mais dunha forma continua- mantivo vivo ao longo da historia o espírito creativo de tantos e tantos artistas.
- No noso tempo, multitude de **galerías, feiras de arte e exposicións** encárganse de poñer á vista do público as obras pasadas e presentes de recoñecidos o descoñecidos artistas que amosan as súas creacións.

Por outra parte, as obras de arte teñen distintos tipos de mensaxes:

- **INTELLECTUAL:** cando se transmiten ideas abstractas, non figurativas, como na pintura cubista.
- **SENSORIAL:** cando busca emocionarnos e tocar os nosos sentimentos, a través do debuxo ou da cor, como na pintura renacentista ou na pintura impresionista.
- **SIMBÓLICA:** cando os obxectos teñen varias lecturas, e non representan so o que aparentan, tal como ocorre nas obras mitolóxicas e as relixiosas.
- **HISTORICISTA:** cando a obra fai referencia a un feito histórico (batalla, retratos...).
- **SOCIAL:** cando a obra serve de medio de propaganda ideolóxica ou política.
- **RELIXIOSA:** a obra realza as crenzas espirituais.

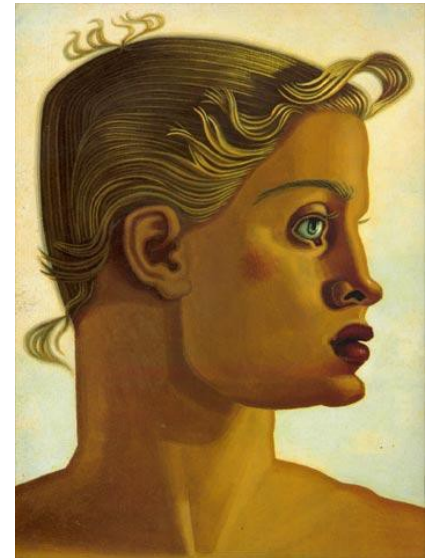
A muller na creación artística

Desde a antiga Roma sabemos que houbo mulleres que se adicaron á arte grazas á testemuña de Plinio o Vello, aínda que a ciencia certa descoñecemos todo sobre elas.

Polo tanto, é obvio pensar que con posterioridade a Roma houbo outras artistas.

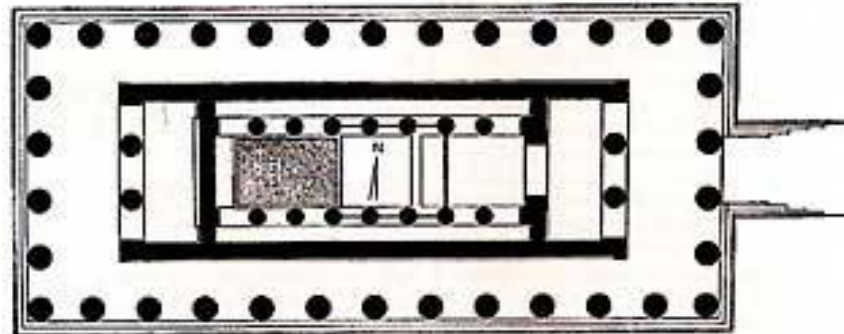
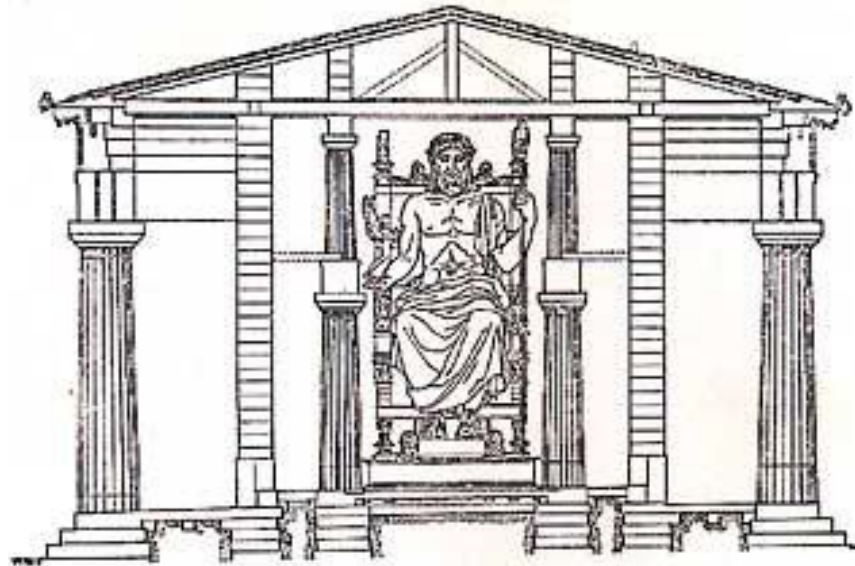
- En España era práctica habitual nos séculos XVI e XVII que ao desaparecer o cabeza de taller ocupara o seu posto a súa viúva (mesmo exercendo labores artísticas).
- É no século XX cando se incrementa o número de pintoras, e as súas obras, liberadas de criterios erróneos, enriquecen a arte do noso tempo.

Principais componentes dunha obra de arte:

Principais componentes da arquitectura:

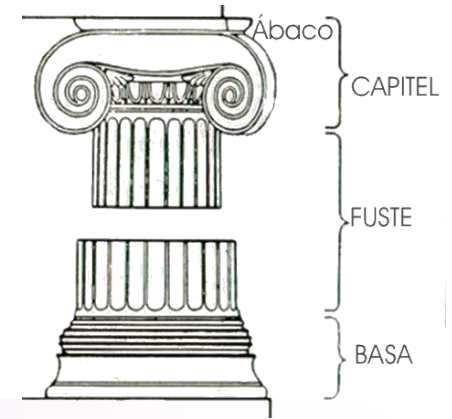
A arquitectura: A arte de edificar

Síntese

- A arquitectura anticipouse ás demais disciplinas artísticas desde a aparición do Neolítico, particularmente desde que se construíron os primeiros asentamentos urbanos.
- Por conseguinte, dela dependeron a pintura e a escultura, ademais doutras obras mobles.
- Desta maneira, a arquitectura convertíuse nun campo de experimentación constante que directamente influíu na evolución da arte en xeral.

Aarquitectura: a arte de edificar

Síntese

- A arquitectura nace como “unha arte práctica”: créase cando se precisa.
- Considérase unha das Artes Maiores, dando pé a outras disciplinas, como a pintura ou a escultura.
- Desta maneira, a arquitectura convertíuse nun campo de experimentación constante que directamente influíu na evolución da arte en xeral.
- Os principais compoñentes da arquitectura son: os materiais, os elementos de soporte ou de carga (sustentantes), os planos ou prantas do edificio, e a decoración arquitectónica.

A arquitectura: a arte de edificar

Materiais

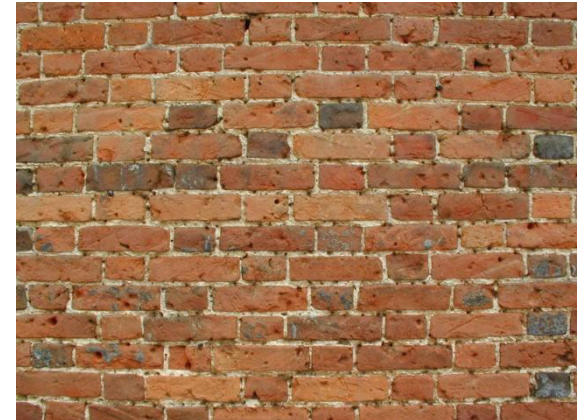
Se falamos de edificación, véñenos á cabeza os **materiais** cos que se levantaron as construcións.

Ao principio utilizáronse fundamentalmente a **madeira** e o **adobe**, despois seguíronlles o **ladrillo**, a **pedra**, o **xeso**, a **cal**, a **area**... Dependendo da zona xeográfica, unhas culturas inclináronse por uns materiais ou por outros.

- As civilizacións desenvolvidas ao longo dos ríos Tigris e Éufrates (Mesopotamia) desde o 3000 a.C. empregaron masivamente o ladrillo, o que lles permitiu desenvolver a bóveda.

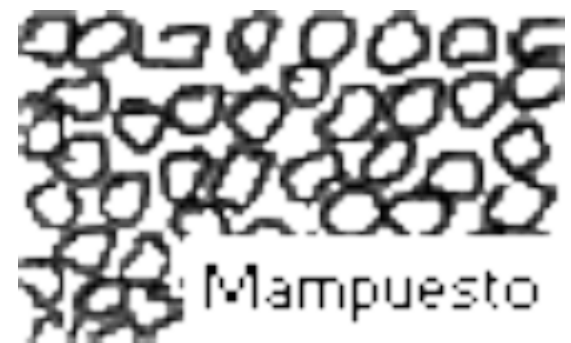
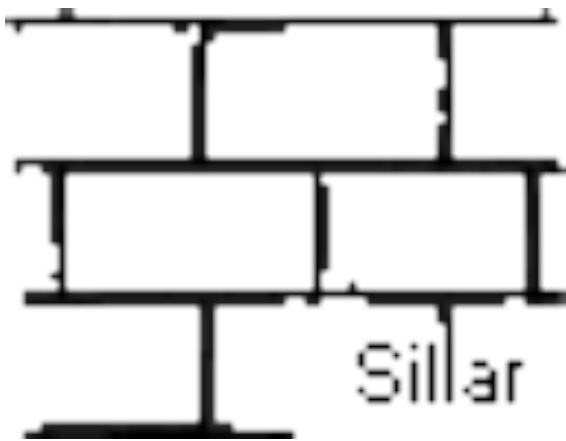
- Na mesma época en Exipto explotáronse as ricas canteiras de pedra caliza, granito ou diorita coas que se levantaron grandiosas pirámides e sobrecolledores templos.

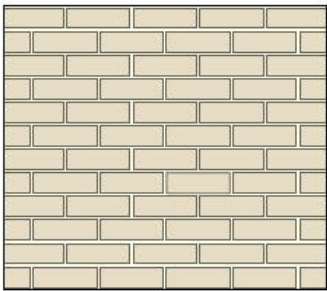
A arquitectura: a arte de edificar

Materials

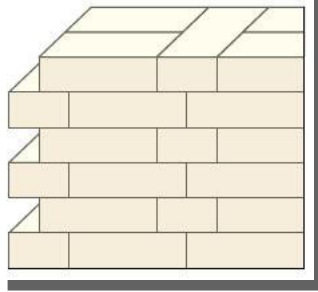
Segundo a colocación dos bloques de pedra, podemos distinguir entre aparellos de bloques regulares (perpiaño, almofadado) ou de bloques irregulares (mampostería u cachotaría).

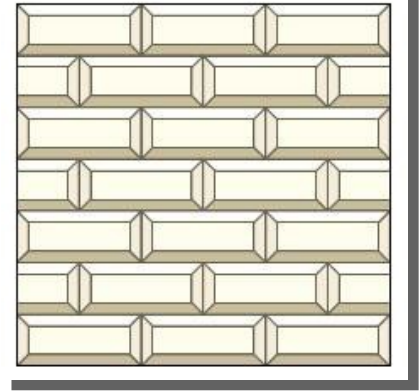
TIPOS DE MUROS

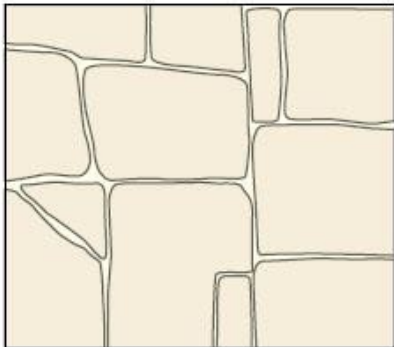
Isódomo, regular ou perpiaño.

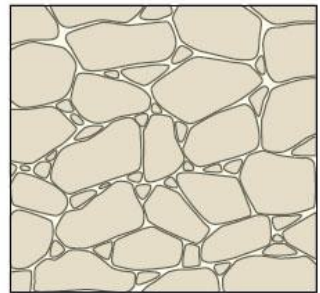
A soga e tizón

Almofadado

Ciclópeo

Mampostería
(cachotaría)

A arquitectura: a arte de edificar

Materiais

- As culturas posteriores utilizaron esta variedade de materiais de forma diferente; o que lles permitiu aportar novas solucións construtivas, ornamentais e espaciais.
- Estas solucións perviviron ata a aparición da **sociedade industrial**, que introduciu **novos materiais**, como o ferro, o aceiro, o formigón armado ou o aluminio, os cales deron un xiro tanto ás técnicas de edificación como á estética.

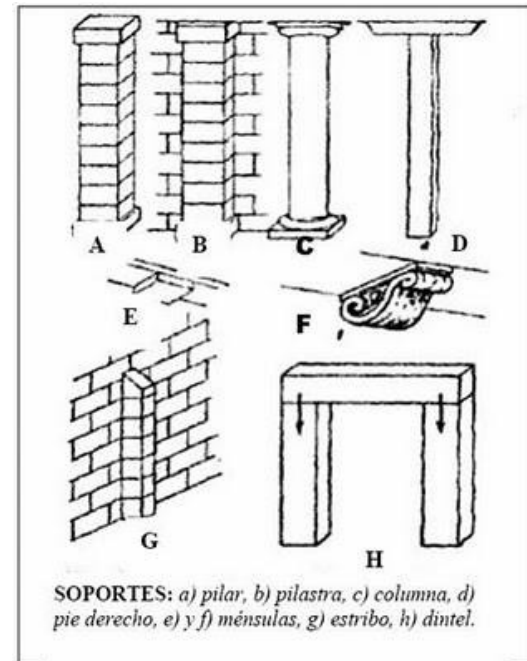
A arquitectura: a arte de edificar

Elementos e sistemas arquitectónicos

Os elementos da arquitectura pódense clasificar en dous tipos: os que teñen funcións sustentantes e os que son sustentados.

Elementos sustentantes

A súa misión principal é a de soportar o peso da cuberta, pero tamén a de dar sentido ao espazo construído. Resumidamente, pódense clasificar en tres:

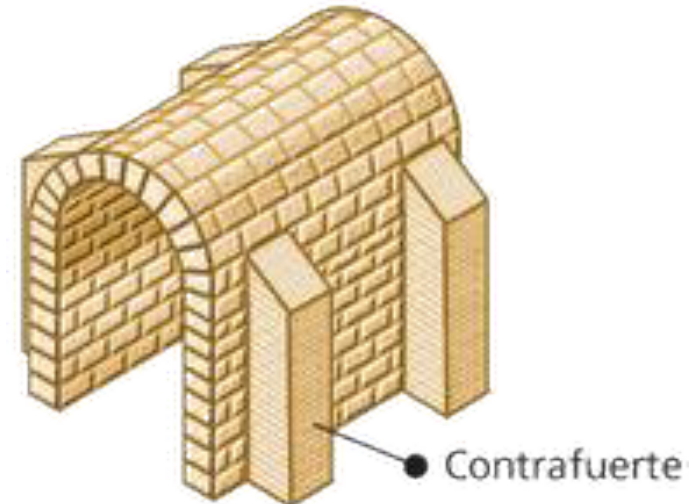
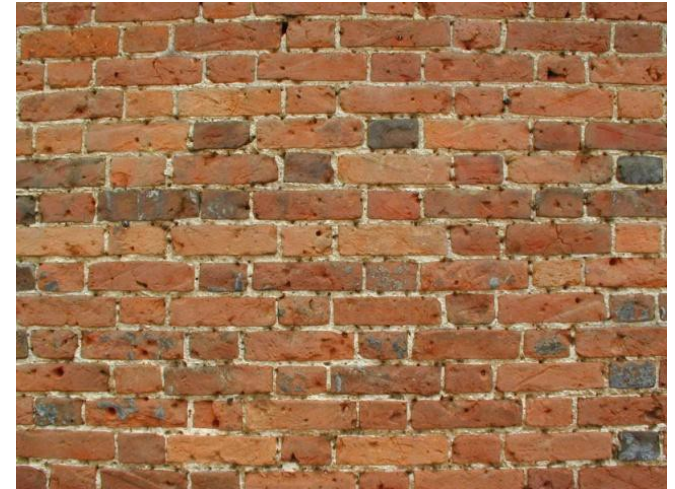

A arquitectura: a arte de edificar

Elementos e sistemas arquitectónicos

Elementos sustentantes

- O muro: ten a función de illar e, ao mesmo tempo, de servir de soporte á teitume.
- Os muros poden estar feitos de distintos materiais (adobe, ladrillo, pedra...) os cales poden combinarse entre sí.
- Dependendo do tamaño do muro e do peso sustentado acostúmase utilizar **contrafortes** que conteñan a presión lateral e eviten o seu derrumbe.

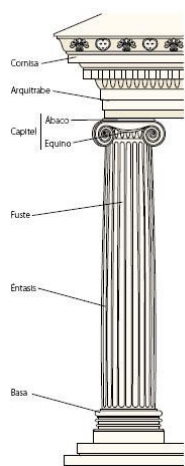
A arquitectura: a arte de edificar

Elementos e sistemas arquitectónicos

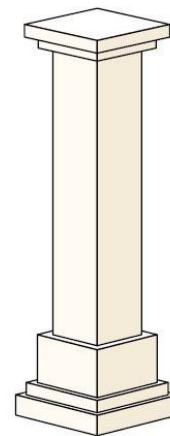
Elementos sustentantes

PARTES DE UNA COLUMNA

- A columna: comparte co muro a carga da cuberta.
- Adquire un deseño peculiar segundo a cultura que a use.
- Pode ser de ladrillo e, máis habitualmente, de pedra.
- Normalmente susténtase nunha basa e culmina nun capitel.

● O **piar**: é una columna de sección ortogonal.

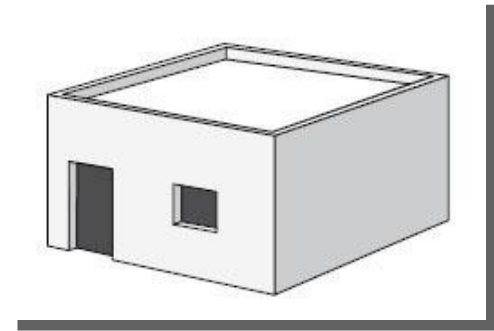
● Cando aparece adosada ao muro recibe o nome de **pilastra**.

A arquitectura: a arte de edificar

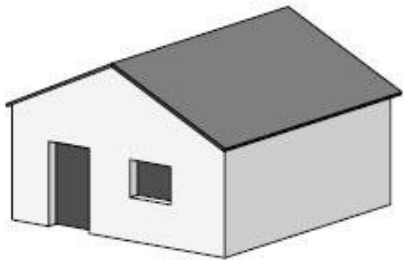
Elementos e sistemas arquitectónicos

Elementos sustentados

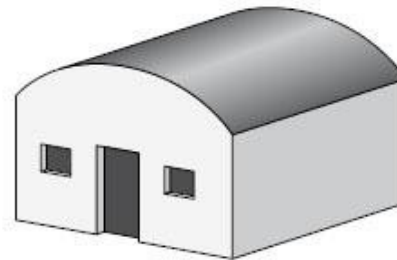
- Refírense á teitume de calquera edificio e divídense basicamente en cubertas e cúpulas:
- **Cubertas:** as cubiertas poden ser de dous tipos:
 - As máis sinxelas son as **teitumes planas** e a **dobre vertente** ou a **dúas augas**.

● Cuberta plana

● Cuberta a dobre vertente

● Cuberta abovedada

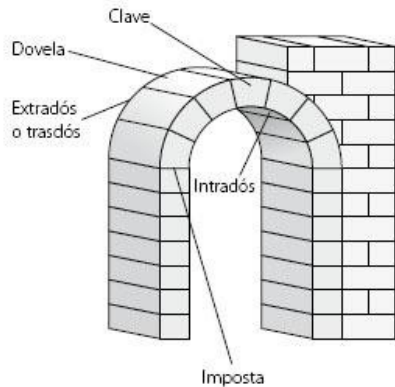
A arquitectura: a arte de edificar

Elementos e sistemas arquitectónicos

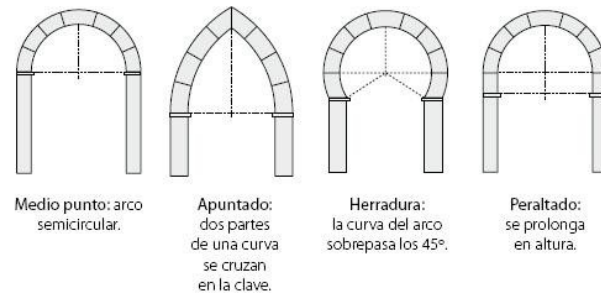
Elementos sustentados

Os máis complexos son as **bóvedas**, que teñen forma curva. As bóvedas están xeradas e apóianse en arcos.

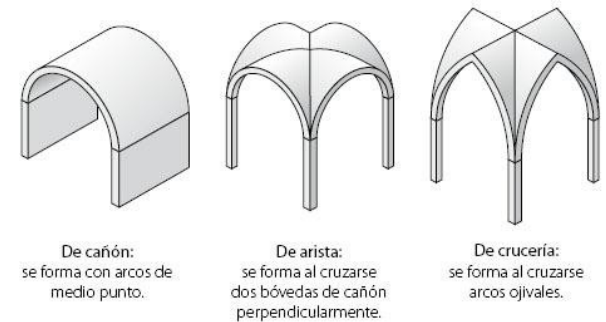
PARTES DE UN ARCO

TIPOS DE ARCOS

TIPOS DE BÓVEDAS

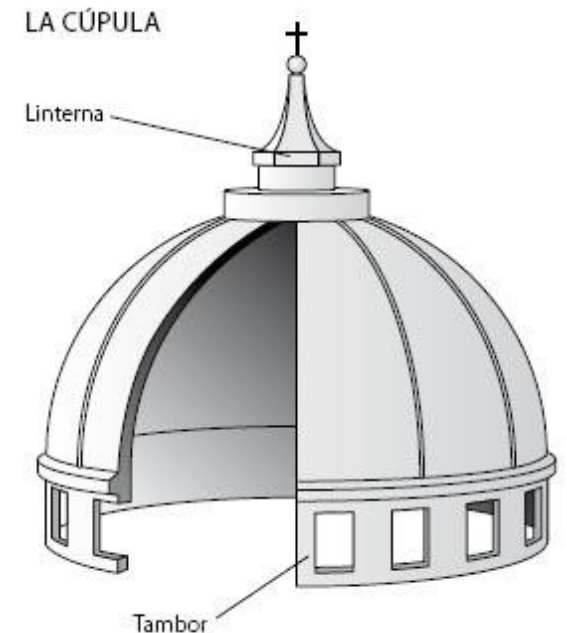
Polo xeral, nos grandes edificios acostuman combinarse ambos tipos de cubertas.

A arquitectura: a arte de edificar

Elementos e sistemas arquitectónicos

Elementos sustentados

- Cúpulas: son unha solución construtiva complexa, cuxo mellor exemplo é a que cobre o Panteón de Roma (século II d.C.).
- Baséanse en levantar sobre unha planta centralizada, ou no cruceiro que forma a intersección de dúas naves, unha cuberta en forma de media laranxa rematada por unha lanterna.

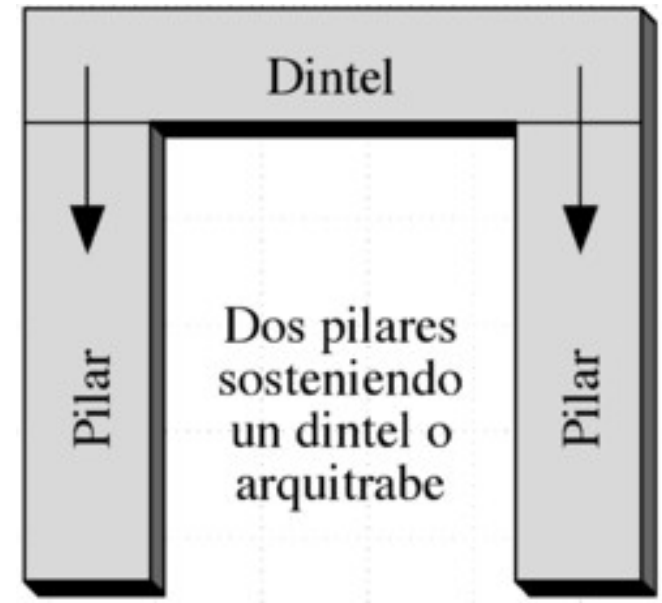
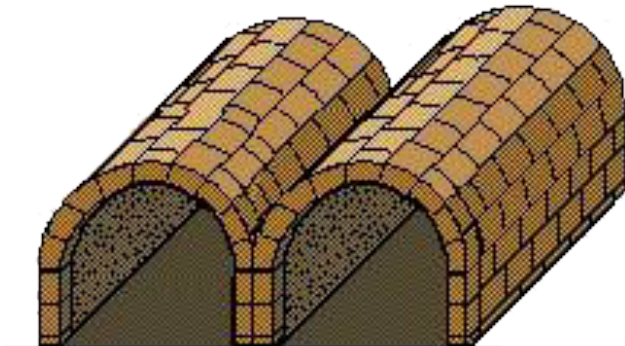

A arquitectura: a arte de edificar

Elementos e sistemas arquitectónicos

Sistemas construtivos

- Ao longo do tempo utilizáronse distintos sistemas para construír. Os máis importantes son:
- Arquitectura **alintelada** ou **arquitrabada**. Baséase no uso de columnas e piares que suxeitan cubertas rectas (linteis).
- Arquitectura **abovedada**. Utiliza o arco, a bóveda e a cúpula como forma de cubrir os edificios.

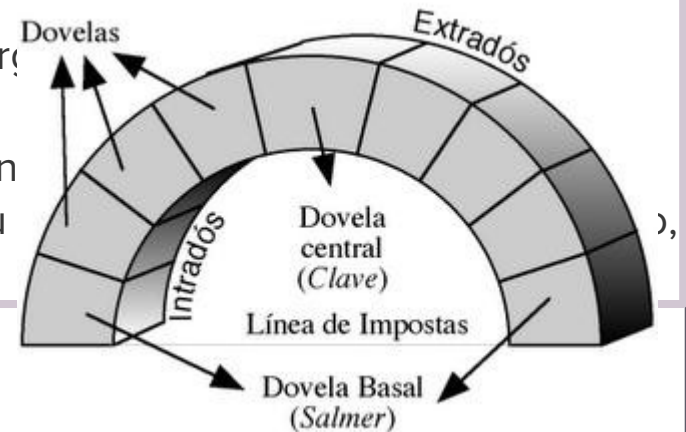
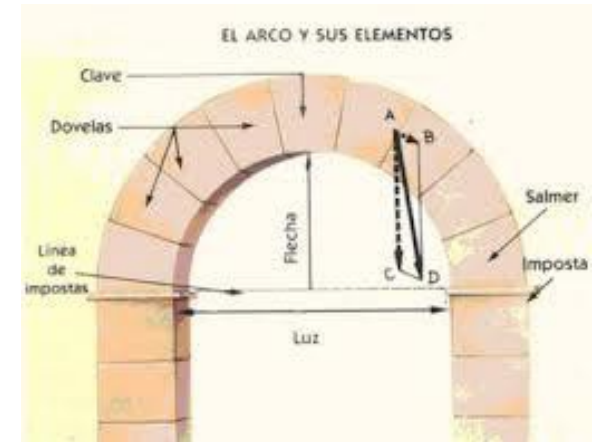
- **Arquitectura baseada no uso de novos materiais.** A partir do século XIX, o uso de novos materiais de construción deu lugar a un sistema construtivo distinto ao que a estrutura do edificio susténtase nun «esqueleto» interno.

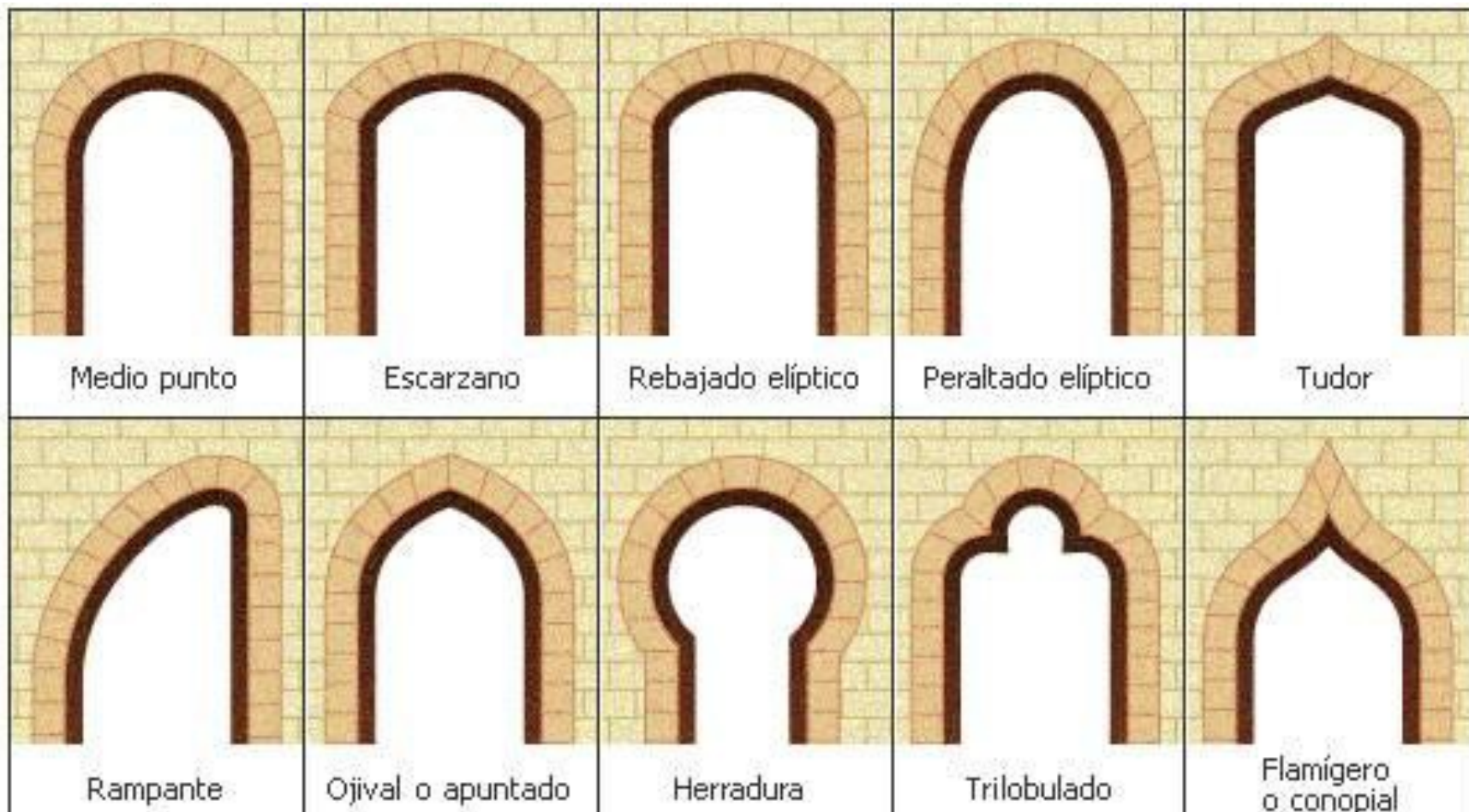
A arquitectura: a arte de edificar

Elementos e sistemas arquitectónicos

Os arcos:

- Son elementos de carga e de soporte ao mesmo tempo.
- Son estruturas curvas, que cubren un van, transmiten as cargas.
- Están formados por: arquivolta, dovelas e flecha. Existen en varias formas e son clasificadas pola súa función (arco faixón) ou pola súa forma (arco apuntado, de ferradura...).

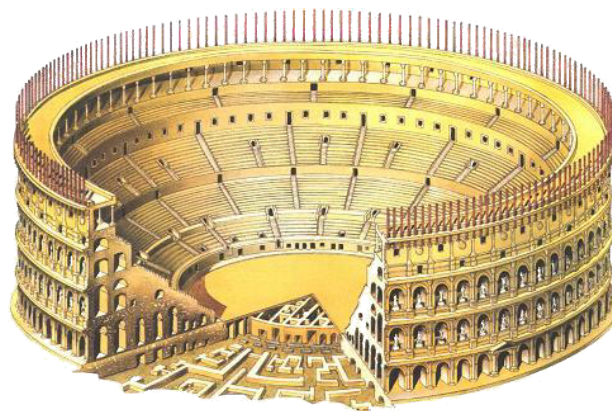
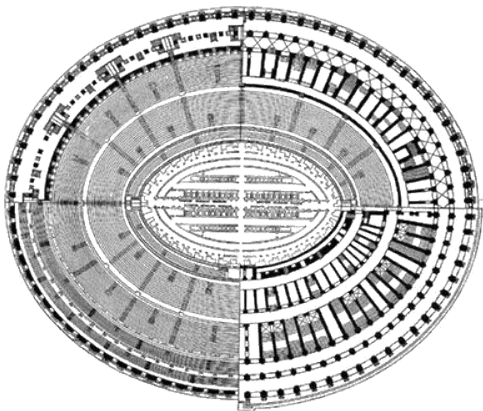
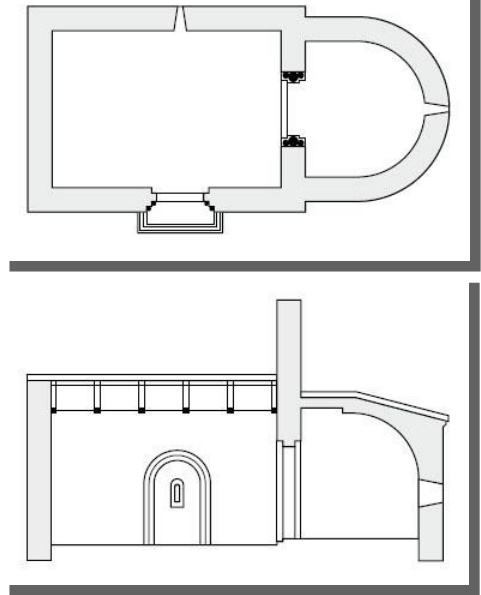

A arquitectura: a arte de edificar

Planos do edificio:

- A **pranta** é a representación a nivel do solo e en sentido horizontal dunha construción arquitectónica. Planta basilical ou rectangular, de cruz latina, de cruz grega, circular, elíptica...
- O **alzado** é a representación en sentido vertical do mesmo edificio, mentres que a **sección** ven a ser como un “corte” imaxinario, para apreciar o interior do edificio.

Principais componentes da escultura:

3. A escultura, técnicas e materiais

Síntese

- A escultura é outra das Artes Maiores e ten unha longa historia, pois existe desde a Prehistoria.
- A escultura estivo sempre moi ligada á arquitectura e á pintura, pois os escultores participaban activamente na decoración dos edificios e, por outro lado, moitas esculturas pintábanse para decoraras (Grecia, Roma, Idade Media...).
- Co paso dos séculos, a escultura convertiuse nunha disciplina independente, até o punto de constituír un gremio propio.

A escultura, técnicas e materiais

Tipos de esculturas

As obras escultóricas poden clasificarse en dous grupos distintos:

- Obras de vulto redondo, tamén chamadas escultura exenta. Trátase de obras illadas, visibles desde distintos ángulos e que poden ser rodeadas polo espectador.
- Relevos. Trátase de esculturas que se realizan sobre unha superficie. Segundo sobresain dela, adquiren distintos nomes: altorrelevo, mediorrelevo e baixorrelevo.

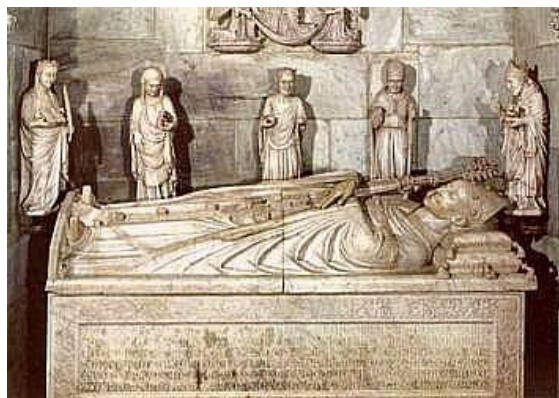

A escultura, técnicas e materiais

Tipos de esculturas

- Podemos atopar tanto escenas como figuras illadas. Xeralmente, as figuras están completas.

- Cando se representa so a cabeza e a parte superior do tórax dunha figura humana dicimos que se trata dun **busto**.

- A temática das esculturas é moi variada e foi cambiando ao longo do tempo, pero algúns xéneros tiveron unha gran difusión.

- É o caso do **retrato**, a **escultura ecuestre** e a **escultura funeraria**, que decora a tumba dun defunto.

A escultura, técnicas e materiais

Técnicas escultóricas

As principais técnicas escultóricas son a talla, o modelado, a soldadura, a fundición e a ensamblaxe. Utilízanse unhas ou outras dependendo do material en que se realicen.

Talla

- Pártese dun bloque en bruto de **pedra** ou de **madeira** e procédese ao seu corte. Despois moldéase con diversos instrumentos e alísase.
- Máis adiante, especialmente se é de madeira, se lle ensamblan as partes que non pertencen ao bloque orixinal e píntase, e incluso pódese vestir con teas (escultura barroca española).

A escultura, técnicas e materiais

Técnicas escultóricas

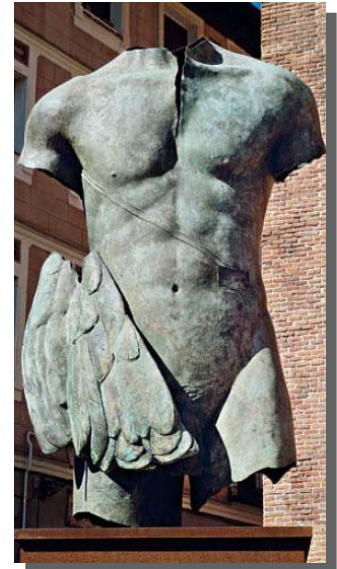

Modelado

- Trátase dunha técnica moi rápida sobre **materias brandas**, o que permite ao escultor facer bocetos das súas creacións antes de pasalas a un material máis consistente.

Fundición

- A fundición úsase normalmente con **bronce**.
- A súa utilización remóntase á Idade do Bronce, cando algunhas culturas descubriron este material ao mesturar o estaño e o cobre fundidos.

A escultura, técnicas e materiais

Técnicas escultóricas

Soldadura

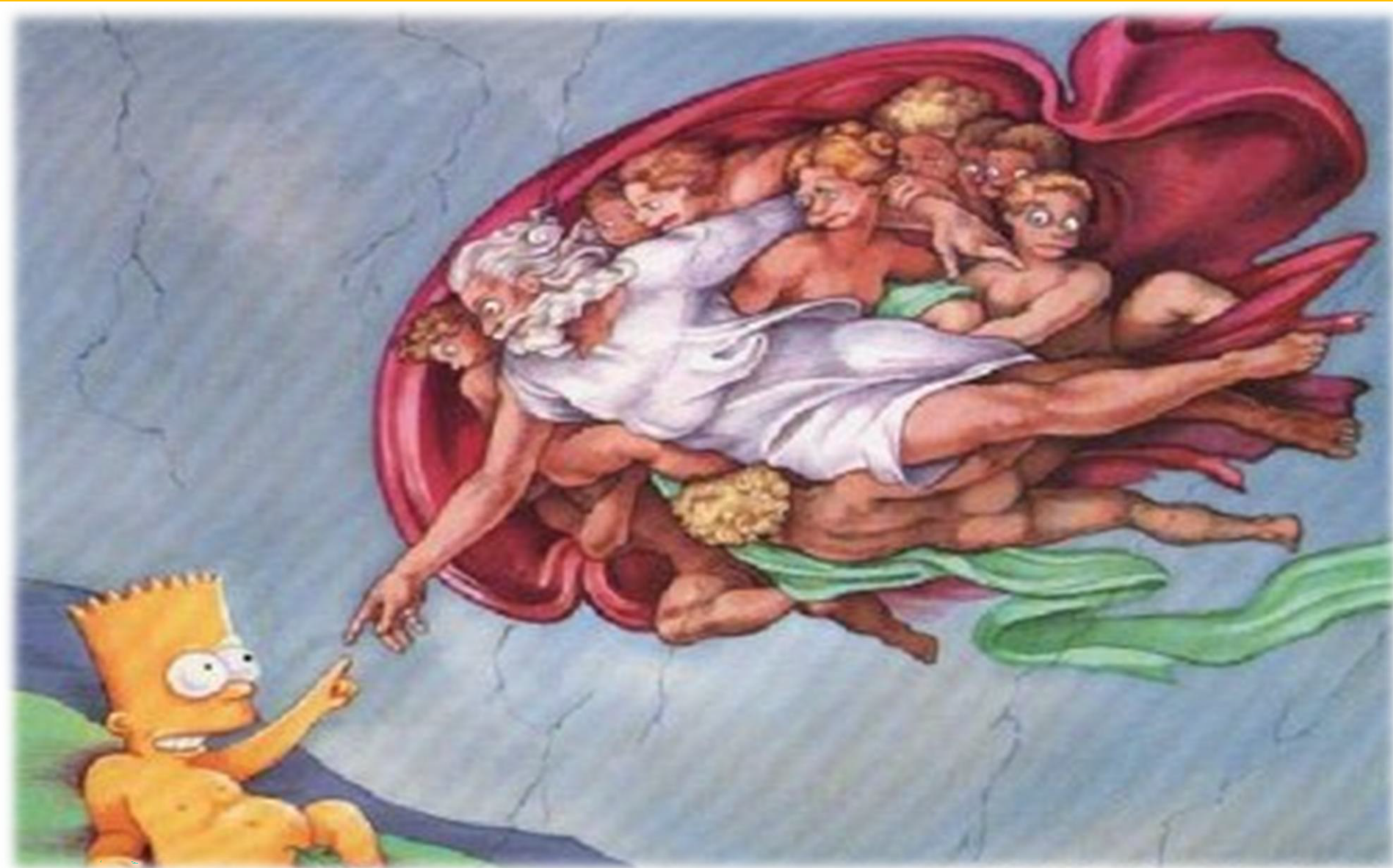
- Esta técnica asóciase coa era industrial e co uso de materiais metálicos.
- Consiste na unión, mediante a fusión, de diversas partes para conformar unha obra artística.
- Pode realizarse de forma **autóxena** ou **eléctrica**.

Ensamblaxe

- Trátase dunha técnica empregada pola escultura vangardista, que se interesou por experimentar co ensamblado de **diversos materiais**, coloreados ou non, a partir dunha estrutura previa.

Principais componentes da pintura:

4. A pintura e as súas modalidades

Síntese

- A arte da pintura evolucionou continuamente, tanto nas formas e o significado, como nos materiais e técnicas empregados.
- Normalmente supeditase á arquitectura (á que ornamenta) e utilízase tamén para decorar a escultura, pero adquire certa independencia cando se realiza sobre un soporte exento: o cadro ou lenzo.

A pintura e as súas modalidades

Ingredientes e materiais

A base da pintura atópase nos materiais que utiliza: o **pigmento** (ou cor), o **aglutinante** (substancia na que se dilúen as cores) e o **disolvente** (encargado de dar consistencia aos mesmos).

- O pigmento ou cor é un elemento clave na pintura.
- Os artistas utilizan as cores para transmitir sensacións e sentimentos, e deste xeito influír no estado de ánimo do espectador. As cores divídense en:
- **Cores primarias**, é dicir, aquelas que non se poden obter mesturando outras cores. Son o vermello, o azul e o amarelo.
- **Cores secundarias**, que se obteñen mesturando as cores primarias.
- A unha cor se lle pode engadir branco ou negro, e desta maneira obtense un ton distinto.

A pintura e as súas modalidades

Técnicas

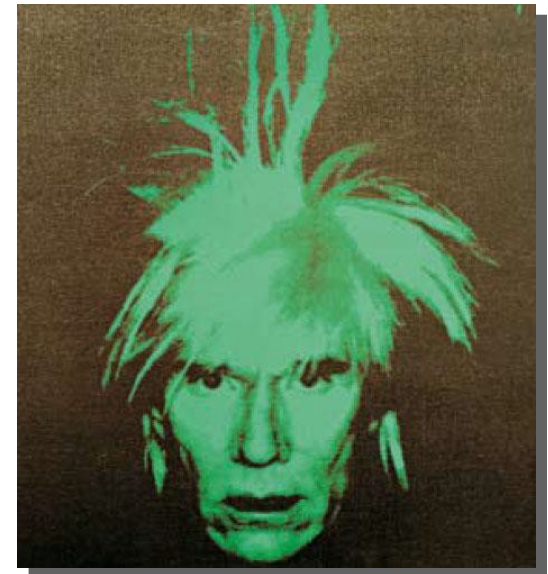
Existen técnicas diversas que difiren bastante segundo o soporte elixido e os efectos que se pretendan conseguir.

Así, podemos falar de:

Acrílica

- Utiliza pinturas de orixe plástica que se secan con facilidade e adquiren un ton mate.
- A súa estabilidade e resistencia permiten o engadido doutras capas sobre as xa pintadas.
- O seu uso asóciase coa arte contemporánea.

PINTURAS ACRILICAS

A pintura e a súas modalidades

Técnicas

Acuarela

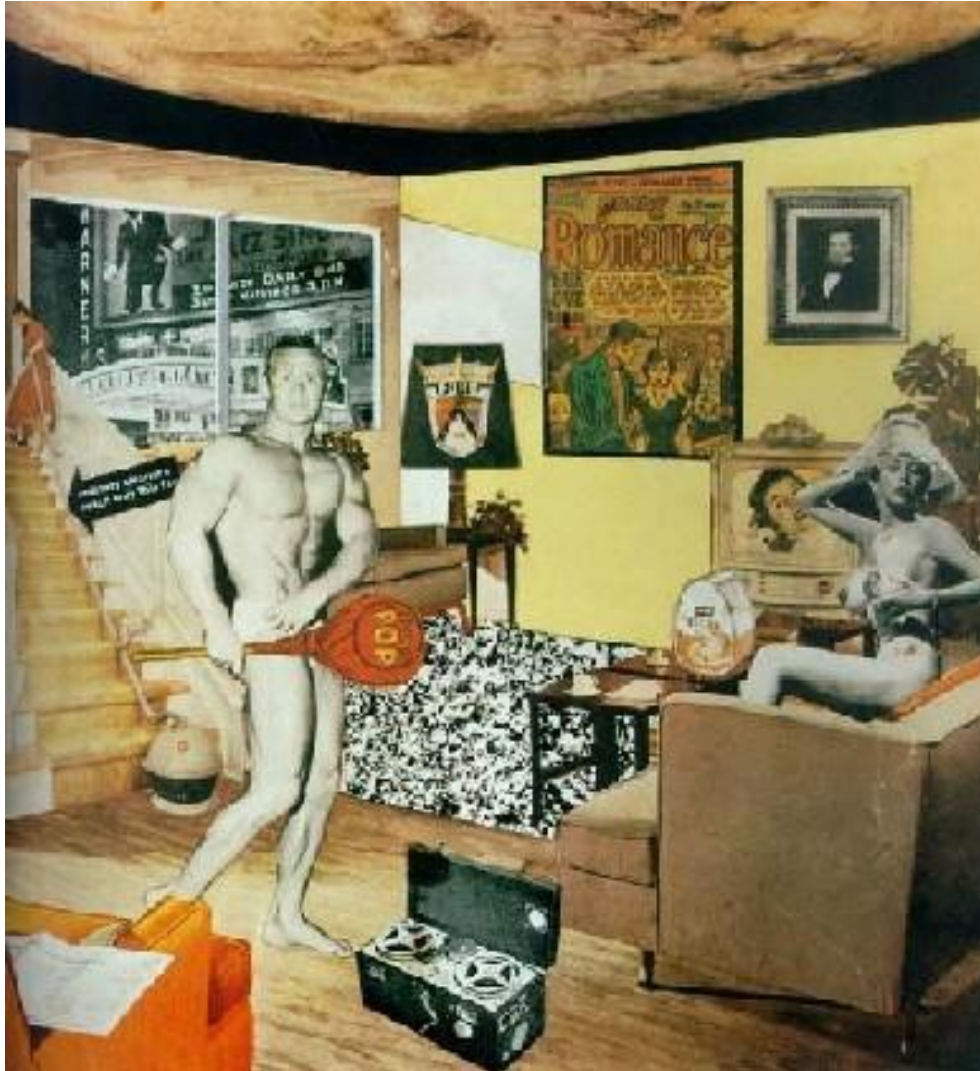
- Os pigmentos disólvense en auga e sécanse rapidamente. Desta maneira conséguense notables efectos de luminosidade e transparencia, pero obriga ao pintor a ser moi rápido na súa execución.

Collage

- É unha técnica na que se mesturan materiais de uso cotián, como xornais, cartóns ou plásticos..., que se combinan en ocasións coa pintura, o que permite que a propia realidade forme parte da obra.

Collage:

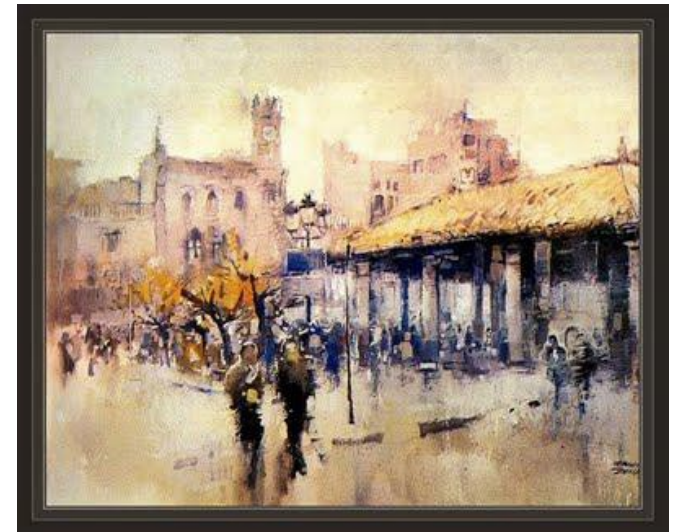
A pintura e as súas modalidades

Técnicas

Aguada ou gouache

- Parecido á acuarela, mais sobre pergamino ademais de sobre o papel.

Máis sinxelo que a acuarela e non é transparente.

A pintura e as súas modalidades

Técnicas

Fresco

- Moi utilizado desde antigo. Píntase sobre a superficie dun muro ou bóveda, previamente enlucida con varias capas de area, cal e xeso mesturados, para facilitar a adherencia e resaltar os pigmentos que se aplican posteriormente.
- Sobre esta preparación aún tenra, aplícase o debuxo mediante un punzón e despois se lle da cor.

Temple

- A súa época de esplendor finalizou co nacemento do óleo. Consiste en disolver as cores en auga e facelos consistentes engadíndolles colas procedentes de animais e vexetais, gomas, ceras ou ovo.

A pintura e as súas modalidades

Técnicas

Óleo

- Sábese que a súa orixe e difusión desde o século XV débese aos talleres flamengos (flamencos), os cales mesturaron as cores con aceite vexetal.

- É unha técnica que pode combinarse co temple e realizarse sobre diversas superficies: lenzo, madeira ou un muro, e que permitiu adquirir á pintura un detallismo e unha fluidez descoñecidos até entón.

A pintura e as súas modalidades

Técnicas

Pastel

- Sobre papel ou outros materiais. Mestura pigmentos e goma. De fixación difícil, esixe unha segunda man. Conséguese moi boas cores.

A pintura e as súas modalidades

Técnicas

Encausto

Sobre táboa ou sobre o muro. Mestura pigmentos, resina ou cera. Aplícase con paleta e pinceis quentes.

A pintura e as súas modalidades

Técnicas

Gravado

Conséguese múltiples copias cunha prancha de madeira (xilografía), cobre (calcografía), pedra (litografía) ou seda (serigrafía).

A pintura e as súas modalidades

Tipos

As pinturas reciben distintos nomes segundo o tema que se represente:

- **Retrato.** Segundo as épocas, os retratados representáronse idealizados ou ben de maneira máis realista, recollendo incluso os defectos físicos.
- **Paisaxe.** Representáanse escenas da paisaxe natural. Un tipo especial de paisaxe son as **mariñas**.
- **Bodegón.** Tamén se coñece como natureza morta en el acostúmanse representar obxectos inanimados.

- **Pintura de historia.** Tamén é coñecida coma pintura histórica. Representáanse acontecementos históricos.
- **Pintura de xénero.** Recolle escenas da vida cotiá.

Outros aspectos a ter en conta na pintura

A liña e o debuxo:

- Limitan ou sinalan os obxectos, axudándonos a ver a aparencia das cousas.
- Pode haber liñas continuas e pechadas con formas claras; ou liñas discontinuas e pouco claras, que suxiren obxectos e persoas e que o noso cerebro completan.
- Os pintores utilizan as liñas para diferentes fins: separar unha mancha de cor doutra (hai cadros nos que predomina o debuxo sobre a cor e viceversa).
- A liña tamén ten un valor simbólico (as verticais dan sensación de ascenso ou empuxe cara arriba; as horizontais de eternidade; as triangulares de equilibrio; os círculos de perfección).
- As liñas poden resaltar o plano ou suxerir a profundidade.

Outros aspectos a ter en conta na pintura

O modelado:

- A pintura ten dúas dimensións (alto e ancho), finxindo a terceira mediante as ilusións ópticas que enganan ó noso cerebro, dándonos sensacións como de volumes ou bultos (é o que se chaman “valores plásticos”), táctiles ou escultóricos (cousas que parece que se poidan coller, ou tocar).
- Para dar esa sensación emprégase o modelado, o escorzo, os contrastes de luces e sombras, os xogos de cores.

Outros aspectos a ter en conta na pintura

A composición:

- Nos cadros represéntanse obxectos, animais ou persoas.
- A composición é a maneira de localalas e distribuilas sobre o lienzo, e a relación que existe entre eles. Pode haber demasiados obxectos e persoas, ou moi poucos.
- Canto máis relacionados estén, máis natural resulta o cadro e menos artificial queda.
- No cadro, ademais, moitas veces as figuras e os obxectos siguen liñas xeométricas, diagonais e curvas que atraen a nosa atención.

Outros aspectos a ter en conta na pintura

A perspectiva:

- É a forma de representar sobre unha superficie obxectos e persoas do modo máis parecido a como os vemos na realidade.
- É un truco, un engano, unha ilusión, xa que parece como si o cadro se convertise nunha ventá donde vemos espazos que separan ou achegan ás figuras.
- A perspectiva foi a gran obsesión dos pintores que buscaban lograr a aparencia da terceira dimensión (non só ver o longo e ancho dun obxecto, senón tamén a ilusión de que se pode rodear, que hai un espacio detrás de el).
- A representación técnica da perspectiva foi controlada a partir do Renacemento, grazas aos avances das ciencias e da investigación, permitindo a correcta relación entre o primeiro plano e o fondo

Outros aspectos a ter en conta na pintura

A perspectiva:

- En cada época, utilizáronse diferentes tipos de perspectivas:

- A perspectiva **cabaleira**:

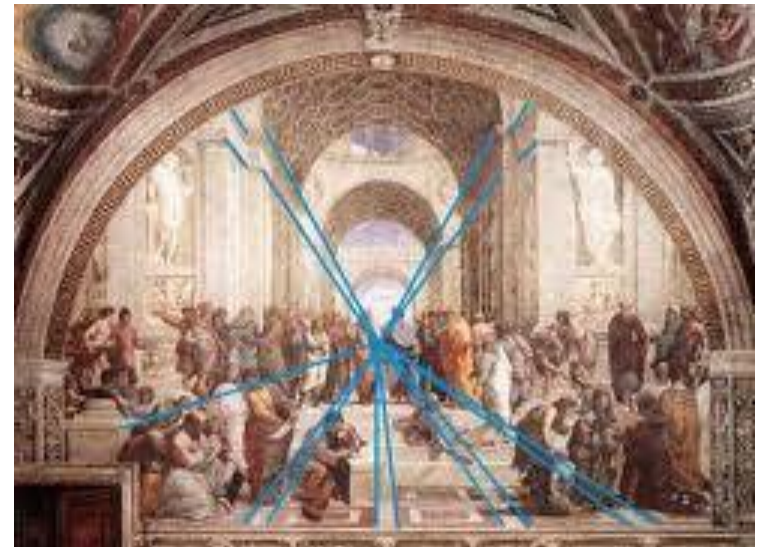
É cando vemos os obxectos como “desde o alto dun cabalo” ou a vista de paxaro, como se o pintor se situase nun lugar elevado.

Outros aspectos a ter en conta na pintura

A perspectiva:

- En cada época, utilizáronse diferentes tipos de perspectivas:
- A perspectiva **liñal**:
Descuberta no Renacemento. Consiste no efecto do “corredor con portas” (as liñas paralelas que se alongando no sentido da profundidade, aproxímanse ata converxer nun punto de fuga).

Outros aspectos a ter en conta na pintura

A perspectiva:

- A perspectiva **aérea**:
- Típica da pintura barroca.
- Por exemplo, Velázquez buscaba lograr a sensación de aire interposto entre o primeiro plano e o fondo, entre o noso ollo e o cadro, como si houbose capas de aire que modificasen os contornos dos obxectos.
- O efecto conséguese atenuando as cores e o debuxo a medida que imos cara ao fondo; tamén se fai xogando con diferentes efectos lumínicos.

Outros aspectos a ter en conta na pintura

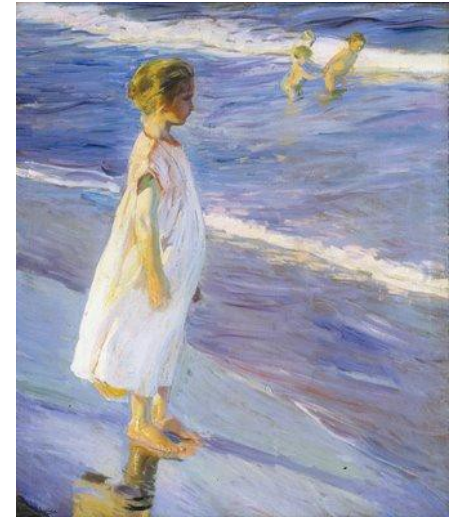
A cor:

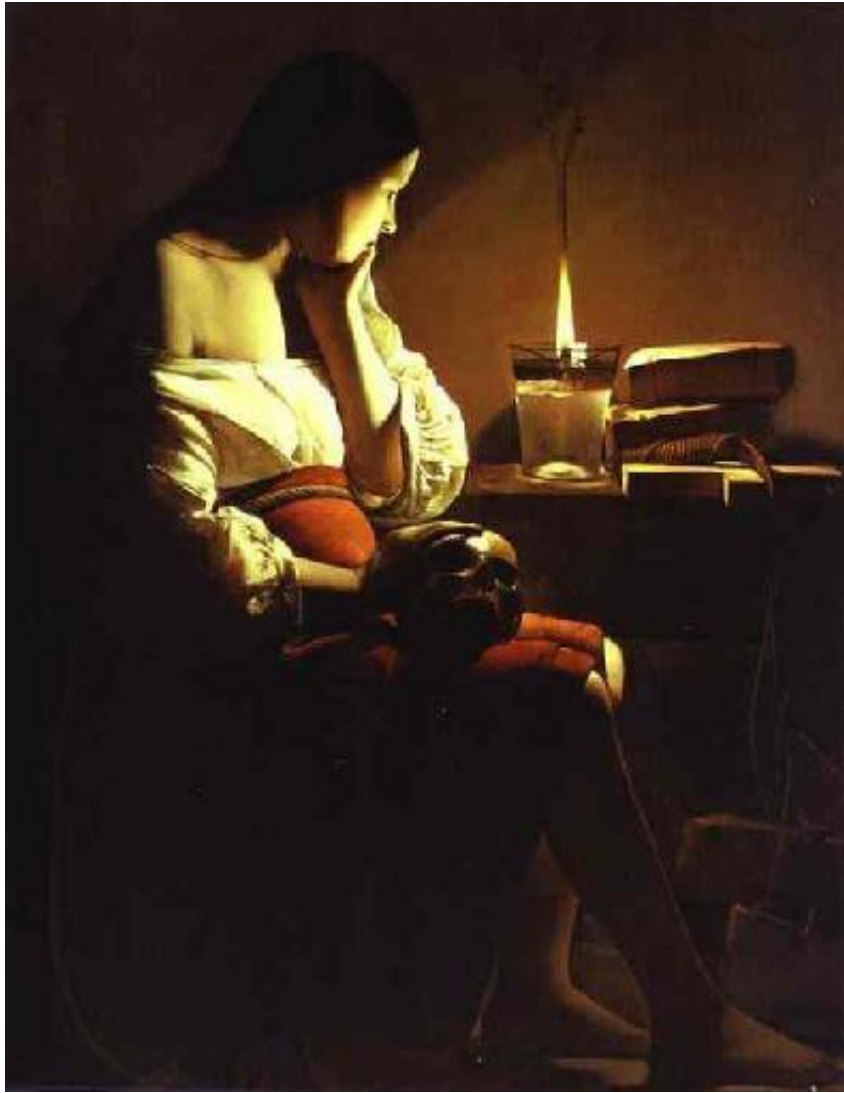
- É o elemento sensorial e o medio de comunicación propio da pintura, polo que resulta fundamental nesta arte.
- Pode ser **simples** ou **primarias** (roxo, amarelo, azul), **binarias** (laranja, verde, violeta), ou **complementarias** (os non binarios).
- Pola súa intensidade, distinguimos entre as cores **cálidas** (desprenden luminosidade, como o roxo ou o amarelo), e as **frías** (que absorben a luz e dan sensación de alongarse, como o azul).
- As cores poden ser variadas, monótonas, expresivas, planas, fortes, suaves, cálidas, de manchas planas ou sombreadas, en manchas grandes ou pequenas.
- Ademais, as cores teñen calidade non só illadamente, senón que dependen dos que o rodean.
- Igualmente, existe unha certa **simboloxía** nelas: o azul (o pensamento, a bondade, o descanso); o negro (a morte e as tebras); o roxo (a paixón e o ímpetu); o branco (a pureza); o amarelo (a envexa e a locura); o verde (a esperanza e a serenidade); o violeta (o misterio e a tristura).

Outros aspectos a ter en conta na pintura

A luz:

- Xógase tanto coa luz como coas cores.
- Os grandes mestres da pintura controlaban o tratamento da luz (o Barroco e o Impresionismo son os dous estilos que máis importancia déronlle á luz).
- A luz pode ser difusa ou concentrada nun punto, tenue ou intensa. Pode estar relacionada co tipo de espazo, dependendo da perspectiva (a aérea emprega unha luz con diferentes gradacións).
- No Barroco xógase coa oposición luz-sombra; no Impresionismo, coa vibración lumínica, etc. Pola súa procedencia, a luz pode ser natural ou física; artificial ou de estudio; o pode xurdir da propia cor.
- A luz pode transmitir sensacións, sentimentos ou formar volumes.

Como interpretar unha obra de arte?

O comentario da obra de arte

Unha de las tarefas que debes aprender neste curso é a comentar obras de arte de todo tipo.

Para analizar e entender obras de arte, en primeiro lugar debes describir a obra de que se trate, e despois realizar un comentario no que relaciones as características da obra de arte co seu contexto histórico.

Como interpretar unha obra de arte?

O comentario da obra de arte

A **descripción dunha obra de arte** debe reparar en tres aspectos:

- A **clasificación** da obra: indicar a cultura/estilo/movemento ao que pertence (obra románica, barroca, impresionista...); a cronoloxía (ano concreto ou século, e, se non te acordas exactamente, de forma aproximada); o título e o autor da obra (se este é coñecido).

TOTAL: 1 PUNTO

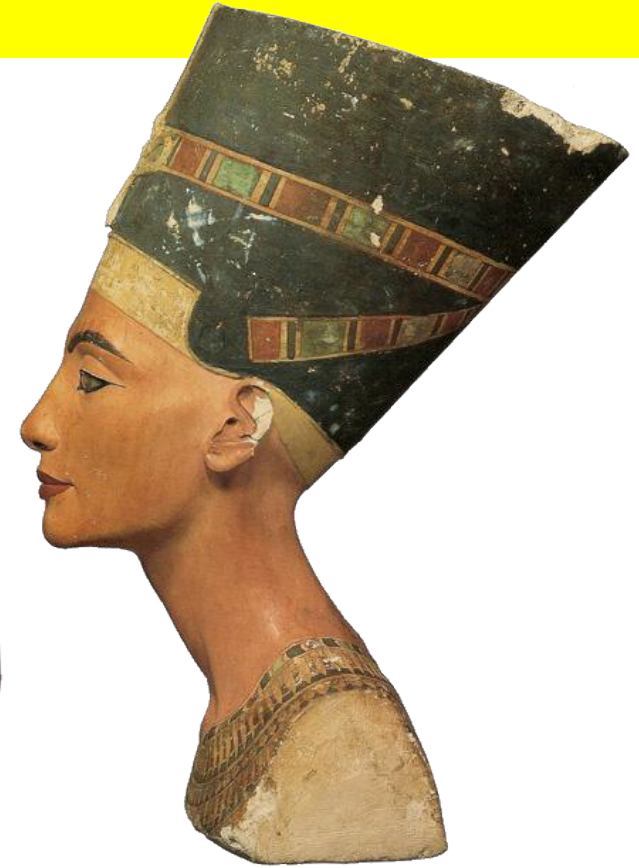
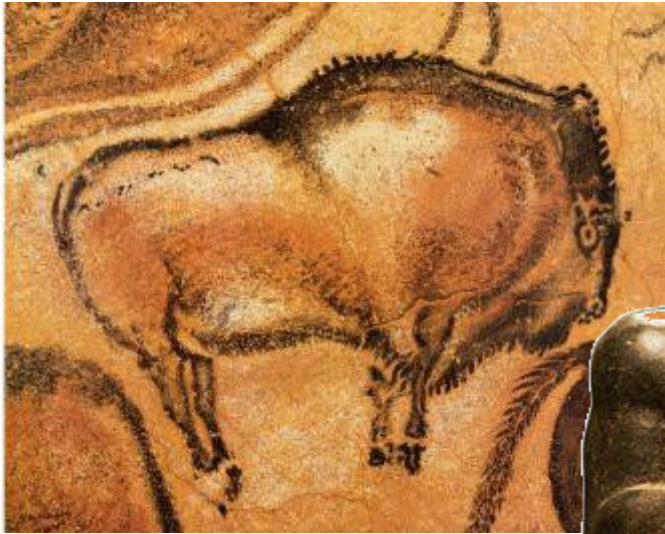
- **Análise do seu contexto histórico-artístico:** ir “do máis xeral ao máis concreto; se é, por exemplo, unha pintura renacentista, explicar os trazos básicos do Renacemento, da pintura renacentista e, se é posible, da importancia concreta do autor correspondente (isto tamén o podes tratar no apartado seguinte).

TOTAL: 1 PUNTO

- **Xustificación da clasificación e comentario concreto da obra de arte:** é a parte máis concreta da túa análise. Aquí falas das características esenciais do artista correspondente (Goya, Dalí, Scopas...), da técnica empregada (materiais, procedementos), do contido ou tema representado (mensaxe, xustificación, símbolos...), antecedentes e influencias da obra noutras (importancia artística da obra) posteriores, dos aspectos formais (texturas, relevo, composición, estrutura, dimensións, forma....).

TOTAL: 2 PUNTOS

As orixes da arte occidental

Arte prehistórica:

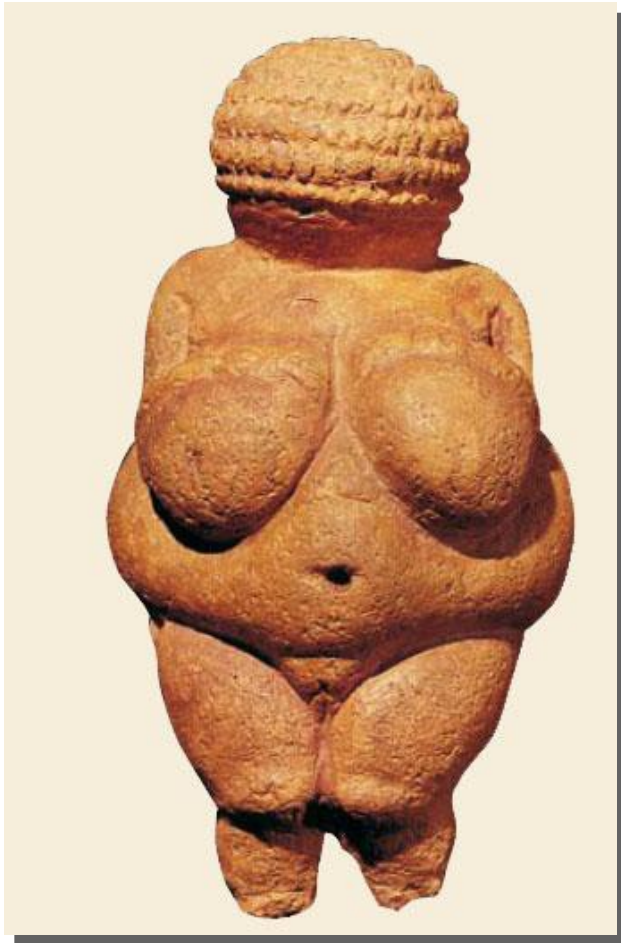
1. A arte da Prehistoria

Síntese

- A primeira manifestación artística do ser humano (40.000-30.000 anos). Pinturas de Altamira.
- Distribúese ao longo de distintas etapas (Paleolítico, Neolítico, Idade dos Metais, etc.).
- Forte simboloxía: forzas da natureza, a morte e o alén, etc.
- Nas primeiras etapas, desenvólvese unha **arte mobiliaria** (pequenas figuriñas, o antecedente da escultura) e a **arte parietal** (pinturas para decorar covas e abrigos naturais).
- A partir do Neolítico, xorden os megálitos ou construcións con grandes lousas de pedra (antecedente da arquitectura) e con diferentes tipoloxías: dolmes ou antas, menhires, cromlechs, etc.

Arte mobiliaria prehistórica: os alicerces da escultura

Venus de Willendorf
(30000-25000 a.C.),
Museo de Historia Natural,
Viena.

Arte rupestre: os alicerces da pintura

**Parella de arqueiros da cova
de Valltorta,
(7000-4000 a.C.), Castellón.**

Pinturas de Altamira, Santillana del Mar (Cantrabria).

1. A arte da Prehistoria

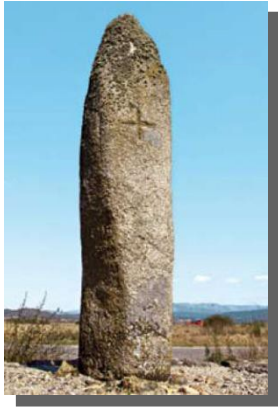
A arte funeraria

Co inicio do **Neolítico** as sociedades prehistóricas vólvense máis complexas. O desenvolvemento da agricultura e da domesticación dalgúns animais dan lugar á xerarquización social, a especialización do traballo e a evolución da relixiosidade.

A arte parietal desaparece e é substituída pola construción de **megálitos**: monumentos de carácter funerario ou relixioso formados por grandes rochas.

1. A arte da Prehistoria

A arte funeraria

- Dentro da arte megalítica atopamos distintos tipos:
- O **menhir** ou bloque de pedra vertical fixado no. Un exemplo é o de **Xinzo de Limia** (Ourense).

- O **aliñamento**. Trátase dunha agrupación de menhires dispostos en ringleiras. O exemplo máis destacado é o de **Carnac**, en Francia.

- O **dolme ou anta**. Consiste nunha estrutura formada por grandes pedras verticais rematadas por unha ou varias lousas horizontais. Destaca o dolme de **Dombate** (A Coruña).

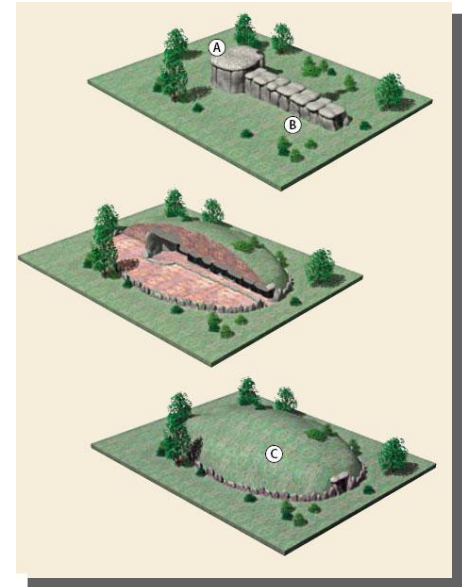
1. A arte da Prehistoria

A arte funeraria

- O dolme foise complicando co tempo. Na Idade dos Metais, apareceron no sur de España os **sepulcros de corredor**.

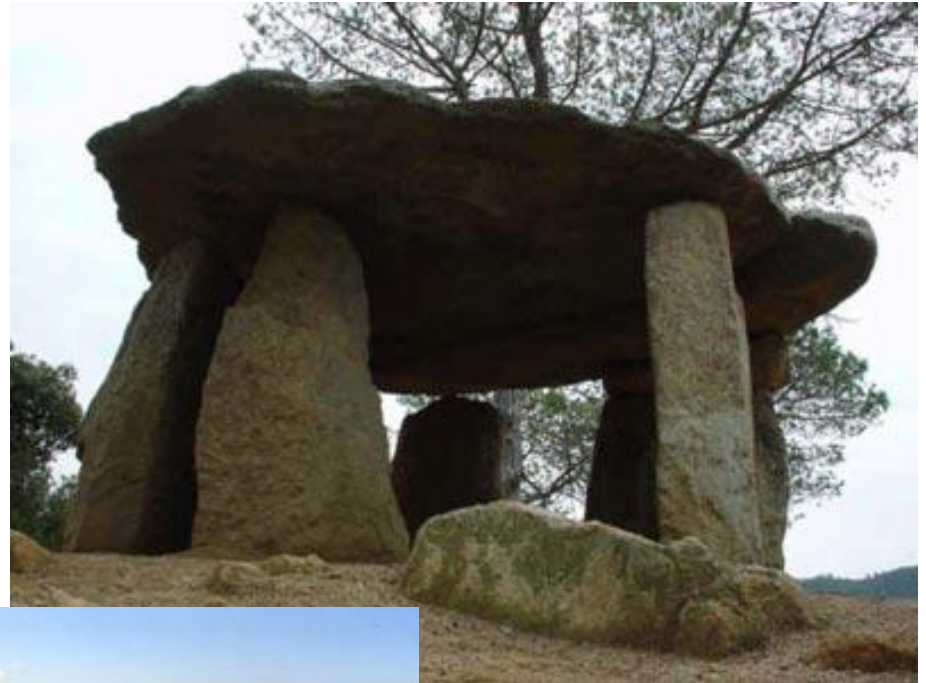
- Estaban formados por unha cámara funeraria que vai precedida por unha gran galería.

- Todo o conxunto cubríase cun túmulo de terra. Un bo exemplo é o dolme de **Menga**, en Málaga.

- O **crómlech** é unha combinación de menhires e dolmes formando círculos. Normalmente, relaciónase co culto solar e astronómico.
- O mellor exemplo é o de **Stonehenge**, Gran Bretaña.

Arte megalítica: os alicerces da arquitectura

Arte exipcia

2. A arte exipcia

Síntese

- A maior parte da arte antiga exipcia ten que ver coa relixión e co poder supremo do faraón.
- Crenza da vida despois da morte, os monumentos exipcios máis importantes eran as tumbas e os templos.
- Arte caracterizada pola escasa evolución das formas e do gusto ao longo do tempo.
- A **arquitectura** exipcia caracterizabase pola **monumentalidade**. Eran construcións de pedra, de dimensións colosais e alintelados (non usaban nin o arco nin a bóveda).
- Na **escultura**, abondaron tanto as estatuas **exentas** como os **relevos**.
- A **pintura** formaba **parte decorativa dos edificios**.
- Tanto a pintura como a escultura, caracterizábanse polo **hieratismo**, a **frontalidade** e o peso das crenzas relixiosas.

Arte mesopotámica

3. A arte mesopotámica

Síntese

- Xunto coa cultura exipcia, Mesopotamia foi a primeira gran civilización histórica.
- O **peso das crenzas relixiosas** e o **poder político** das cidades-Estado e dos monarcas, foi considerable na arte mesopotámica.
- Zona de mestura de pobos e culturas (zona de tránsito) dando lugar a unha **arte diversa**.
- Sucesión de distintas civilizacións (sumerios, acadios, babilonios, asirios, persas), cunha cultura artística propia.
- No campo arquitectónico, destaca o emprego do **arco e da bóveda**.
- Na **escultura** cultiváronse tanto as **estatuas exentas** como os **relevos**.
- A **pintura** limitouse a ser un **complemento decorativo** da arquitectura.

